

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

04 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte: Timofti Vladimir,

Judecători: Toma Nadejda, Boico Victor,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2020, în cauza penală în privința lui

Rusu Valeriu XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul de examinare:

prima instanță: 03.04.2018 – 22.03.2019

instanța de apel: 11.04.2019 – 11.02.2020

instanța de recurs: 06.05.2020 – 04.11.2020

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Orhei (sediul Central) din 22 martie 2019, *cauza fiind examinată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală*, **Rusu Valeriu** a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 2 (doi) ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de 2 (doi) ani.

În baza prevederilor art. 90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea executării pedepsei cu închisoare pe o perioadă de probațiune de 2 (doi) ani.

A fost dispusă încasarea din contul inculpatului Rusu Valeriu în beneficiul statului, suma de 2353 (două mii trei sute cincizeci și trei), 95 lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. În sentință prima instanță a constatat că:

Rusu Valeriu, la data de 23 decembrie 2017, aproximativ la ora 17:00, conducând autotractorul de model „Renault Magnum 460.19T” cu numărul de înmatriculare XXXXX, care tracta semiremorca SCHMITZ SPR24, cu numărul de înmatriculare XXXXX, cu încărcătură cu masa totală de 22 738.32 kg, pe traseul R-6 „Chișinău - Orhei - Bălți”, din direcția mun. Chișinău spre or. Briceni, în regiunea bornei kilometrice 58-480m, în apropierea satului Brăviceni, raionul Orhei, încălcând cerințele pct. 47 alin. (2) pct. c), pct. 50 lit. a) al Regulamentului circulației rutiere, conform căruia limitele maxime de viteză a vehiculelor pe

drumurile publice în afara localităților pentru camioane la care masa maximă autorizată depășește 3500 kg, precum și pentru autoturisme și camioane cu masa maximă autorizată ce nu depășește 3500 kg care tractează o remorcă, constituie - 70 km/h, iar conducătorului de vehicul îi este interzis să depășească viteza maximă determinată prin caracteristica tehnică a vehiculului, deplasându-se cu o viteză sporită de 107 km/h, cu lumina farurilor la fază scurtă, manifestând imprudență la conducerea vehiculului în traficul rutier, având câmp de vizibilitate limitat în direcția de mers de circa 29 metri, deoarece se deplasa pe timp de amurgire, nu a ținut cont de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase și nu a redus viteza de deplasare până la limita care i-ar garanta siguranța traficului, nu a manifestat prudență sporită și nu a ținut seama de situația rutieră existentă la momentul deplasării - câmp de vizibilitate limitat, circulația intensă, deplasarea în apropierea unei localități, precum și de particularitățile încărcăturii autotractorului care avea masa totală de 22 738.32 kg. fapt care îngreuna posibilitatea efectuării în siguranță a unor manevre și opririi în siguranță a autotractorului, la determinarea vitezei de circulație, benzii de circulație și modalității de conducere a vehiculului pentru a garanta siguranța traficului ca să aibă posibilitatea să oprească în siguranță în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole, având câmp de vizibilitate limitat în direcția de mers, nu a redus viteza și nu a oprit, deci nu a luat măsurile corespunzătoare situației rutiere la deplasarea pe acest sector de drum, încălcând cerințele pct. 45 alin. (1) lit. b), c), d) și alin. (2) al Regulamentului circulației rutiere, ca urmare, a tamponat din spate biciclistul Popovici Andrei, care se deplasa pe partea carosabilă în aceeași direcție.

În urma tamponării, biciclistul Popovici Andrei, în rezultatul șocului traumatic și hemoragie, ca consecință a traumatismului asociat cranio-toraco-abdominal, a decedat la fața locului.

Astfel, prin acțiunile sale Rusu Valeriu a comis infracțiunea prevăzută de art. 264 alin.(3) lit. b) Cod penal, individualizată prin: încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane.

3. Împotriva sentinței au declarat apeluri:

3.1. Procurorul în Procuratura raionului Orhei, Macovei Alexandru, prin care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care Rusu Valeriu să fie recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin.(3) lit. b) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse în limitele prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, sub formă de închisoare pe un termen de 2 ani 6 luni, cu privarea dreptului de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani.

În motivarea apelului, acuzatorul de stat a menționat că:

- instanța la adoptarea sentinței a admis o apreciere eronată și detașată de principiile generale ale procesului penal, inclusiv scopul legii penale, a circumstanțelor importante pentru individualizarea pedepsei penale, în acest sens interpretând extensiv și defavorabil atât normele Codului de procedură

penală cât și normele Codului penal, fapt ce a adus la aplicarea unei pedepse non privative de libertate. Au fost cercetate probe suficiente cu referire la individualizarea pedepsei penale față de inculpatul Rusu Valeriu, însă pe cale de consecință, din alte careva motive, instanța a reținut necesitatea aplicării unei pedepsei non privative de libertate în temeiul art. 90 Cod penal;

- instanța de judecată eronat a reținut recunoașterea vinovăției de către inculpat și căința sinceră de cele comise, drept circumstanțe atenuante, contrar pct. 10 al hotărârii explicative a Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 11.11.2013 cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale;

- instanța de judecată urma să rețină că infracțiunea prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, în raport cu prevederile art. 16 Cod penal, se clasifică ca infracțiune gravă. În cazurile săvârșirii acesteia, se cauzează daune vieții și sănătății persoanei, daune nemateriale, care indiferent că persoana vinovată a fost condamnată, nu pot fi considerate ca total reparate;

- prima instanță urma a reține și scopurile pedepsei penale, care sunt indicate la alineatul 2, articolul 61, Cod Penal - corectarea condamnatului.

- la aplicarea art. 90 Cod penal, prima instanță a ignorat principiul individualizării pedepsei.

3.2. Avocatul Palii Ion în numele inculpatului Rusu Valeriu, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului să nu-i fie stabilită pedeapsa complementară sub formă de privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

În motivarea apelului, avocatul a menționat că:

- pedeapsa este neîntemeiată și inechitabilă or, ținând cont de circumstanțele cazului, poziția procesuală a inculpatului, recunoașterea săvârșirii faptei, căința activă și acceptarea desfășurării judecării cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, anterior nu a fost judecat, a comis pentru prima dată o infracțiune, nu a mai fost atras la răspundere penală, suportul acordat familiei părții vătămate, precum și lipsa pretențiilor materiale sau morale din partea succesorului părții vătămate;

- Rusu Valeriu este șofer profesionist, profesie practică de mult timp, fiind unica sursă de venit în familie, iar aplicarea pedepsei complementare presupune și necesitatea persoanei de a schimba modul de viață, fapt care afectează situația materială a familiei acestuia.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2020, apelurile procurorului și a avocatului în numele inculpatului Rusu Valeriu au fost respinse ca nefondate cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. În motivarea soluției emise, instanța de apel a menționat că, instanța de fond a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate în faza de urmărire penală, acceptate de inculpat, o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia

privind vinovăția inculpatului Rusu Valeriu în baza art. 264 alin. (3), lit. b) Cod penal.

Instanța de apel a conchis că instanța de fond corect a stabilit pedeapsa și modul de executare, care este echitabilă și care va atinge scopul legii penale de restabilire a echității sociale, corectare a condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane, or, inculpatul a conștientizat fapta comisă, care a provocat decesul victimei.

În această ordine de idei, instanța de apel a notat că infracțiunea prevăzută de art. 264 alin.(3) lit. b) Cod penal, în conformitate cu art. 16 Cod penal se califică ca infracțiune gravă și care nu prevede pedepse principale alternative, ci doar pedeapsa cu închisoare de la 3 la 7 ani, (*la momentul comiterii faptei*) cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de până la 4 ani.

În conformitate cu prevederile art. 76 Cod penal, în calitate de circumstanțe atenuante în privința inculpatului Rusu Valeriu, instanța de judecată a stabilit căința sinceră.

Potrivit art. 77 Cod penal, circumstanțe agravante nu au fost identificate.

În concluzie, instanța de apel a apreciat că instanța de fond întemeiat a conchis că împrejurările prezentei cauze penale, îndeosebi cele reținute de către această instanță, ce vizează personalitatea inculpatului, sunt suficiente pentru a aplica prevederile art. 90 alin. (1) Cod penal.

Totodată, instanța de apel a apreciat ca fiind eronat argumentul acuzatorului de stat precum că *instanța de judecată, contrar hotărârii explicative a Curții Supreme de Justiție nr. 13 din 16.12.2013 Cu privire la aplicarea prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală de către instanțele de judecată, a reținut recunoașterea vinovăției de către inculpat și căința sinceră de cele comise, drept circumstanțe atenuante*, or, la caz a fost stabilit cu certitudine că instanța de judecată în calitate de circumstanțe atenuante în privința inculpatului Rusu Valeriu, a stabilit doar căința sinceră.

Cu referire la argumentele părții apărării în apelul declarat, instanța de apel a menționat că aplicarea pedepsei complementare față de inculpat este obligatorie la caz, această obligație reieșind din reglementările sancțiunii prevăzute la art. 264 alin. (3) Cod penal.

În acest context, instanța de apel a considerat oportun de a evidenția recomandările din Ghidul cu privire la aplicarea pedepsei adoptat de Curtea Supremă de Justiție prin Hotărârea nr. 15 din 22 decembrie 2014, potrivit cărora în cazul stabilirii pedepsei complementare obligatorii, instanța de judecată nu va aplica această pedeapsă, cu condiția că sancțiunea normei Părții Speciale a Codului penal pentru infracțiunea respectivă, prevede o asemenea pedeapsă și au fost constatate circumstanțe excepționale ale cauzei.

În speța respectivă nu există careva circumstanțe excepționale care ar justifica neaplicarea pedepsei complementare sub formă de privarea de dreptul de a conduce mijloacele de transport față de Rusu Valeriu, iar prevederile

art. 79 Cod penal, invocate de avocat, sunt inaplicabile în contextul descris supra.

Astfel, instanța de apel a constatat că argumentele din apelul declarat de avocat sunt neîntemeiate, motivele invocate nu își găsesc justificare în circumstanțele cauzei, urmând a fi menținută hotărârea instanței de fond ca fiind legală și întemeiată.

5. Nefiind de acord cu soluția instanței de apel, procurorul în procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie a declarat recurs ordinar prin care, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel cu rejudecarea cauze și pronunțarea unei noi hotărâri de menținere a pedepsei închisorii și a pedepsei complementare stabilite prin sentință, cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal.

5.1. În motivarea recursului procurorul a menționat că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

- instanța de fond și de apel au admis erori de drept privind aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal;

- instanța de apel nu s-a expus asupra prevederilor art. 7, 61, 75, 76 Cod penal, adică nu a efectuat procedura de individualizare și stabilirea duratei și cuantumului pedepsei, în cazul stabilirii pedepsei cu aplicarea art. 90 Cod penal, ignorând prevederile art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, unde este prevăzut că: „*Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată*”, prevederi ce sunt valabile și pentru instanța de apel;

- instanța de apel a ignorat prevederile art. 75 Cod penal

- decizia adoptată în cauza lui Rusu Valeriu, la motivarea stabilirii pedepse contravine prevederilor art. 394 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, deoarece ea nu cuprinde motivele de aplicare a pedepsei cu suspendare condiționată a executării ei;

6. Referință asupra recursului declarat nu a fost depusă.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei și argumentele prezentate, Colegiul penal concluzionează asupra inadmisibilității acestuia, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu în baza materialelor din dosar.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, un complet format din 3 judecători, prin decizie motivată, va decide în unanimitate asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală stipulează că instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația

condamnațiilor. Iar, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi de drept procesual sau formal și de drept material sau substanțial. Astfel, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și/sau material.

Art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în limitele invocate de procuror, prevede eroarea de drept când *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.*

Art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, la fel invocat de procuror, prevede eroarea de drept când *s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Având în vedere argumentele recursului, Colegiul penal relevă că sub aspectul acestor temeuri de casare, procurorul consideră că instanțele de fond și de apel, neîntemeiat i-au stabilit inculpatului o pedeapsă cu suspendarea condiționată a executării acesteia în temeiul art. 90 Cod penal.

Analizând decizia contestată în raport cu argumentele recursului, Colegiul penal atestă că instanța de apel a constatat și a apreciat corect circumstanțele de fapt și de drept, atât la stabilirea pedepsei inculpatului, în strictă conformitate cu prevederile art. 61, 75-78 cât și la modul de executare a acesteia conform prescripțiilor art. 90 Cod penal

Cu referire la dezacordul procurorului cu aplicarea de către prima instanță a suspendării condiționate a executării cu închisoare și menținerea acestei soluții de către instanța de apel, Colegiul penal ține să sublinieze că, în conformitate cu art. 90 alin. (1) Cod penal, dacă, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai de cât în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și termenul de probațiune.

La caz, analizând hotărârile emise, Colegiul penal atestă că atât prima instanță cât și instanța de apel au indicat motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei, argumentând corect și complet respectiva soluție prin prisma gradului de calificare a infracțiunii, pedepsei prevăzute de sancțiunea art. 263 alin. (3) lit. b) Cod penal, procedura de examinare prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală care a influențat reducerea limitelor de pedeapsă precum și a personalității inculpatului Rusu Valeriu, circumstanțelor comiterii infracțiunii și atitudinii inculpatului față de fapta comisă.

Astfel, Colegiul penal apreciază că argumentele recurentului în această parte sunt declarative și neîntemeiate, și nu pot răsturna raționalitatea modului de executare a pedepsei cu închisoare, stabilit de către prima instanță.

Conform art. 7 alin. (1) Cod penal, la aplicarea legii penale se ține cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea penală.

Potrivit art. 61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și, respectiv, are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane.

Art. 75 alin. (1) Cod penal stipulează că persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

În contextul celor expuse mai sus, Colegiul penal reține, că la stabilirea pedepsei inculpatului Rusu Valeriu, pentru infracțiunea comisă, instanța de apel nu a comis erori de drept ce ar afecta soluția, pedeapsa aplicată și modul de executare a acesteia fiind corect stabilite, cu respectarea exigențelor legii, iar alegațiile procurorului în respectiva parte sunt vădit neîntemeiate, or, în cererea de recurs nu au fost identificate motive și temeuri ce în opinia recurentului influențează iraționalitatea suspendării executării pedepsei cu închisoare.

Totodată deși partea acuzării în calitate de temei pentru recurs a indicat că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, însă cercetând conținutul recursului Colegiul penal a stabilit lipsa completării respectivului temei prin specificarea motivelor asupra cărora instanța de apel nu s-a expus, prin urmare atestându-se că aceste temei este declarativ și vădit neîntemeiat.

La fel, în conținutul recursului partea acuzării a expus și poziția precum că decizia atacată suferă de insuficiență a motivării soluției emise, însă și la acest capitol recurentul a omis a expune prin ce anume și-a întemeiat această poziție, or, cercetând partea descriptivă a deciziei atacate, Colegiul penal atestă că această decizie cuprinde expunerea clară a motivelor ce au fost constatate de instanță pentru menținerea soluției primei instanțe de suspendare a executării pedepsei cu închisoare, fiind expuse raționamente clare care au dus la concluzia respectivă, printre care fiind evidențiate circumstanțe ce caracterizează personalitatea inculpatului, care a recunoscut integral vinovăția, a solicitat examinarea cauzei în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, a achitat prejudiciul cauzat, în speță fiind reținută și căința activă ca circumstanță atenuantă și lipsa circumstanțelor agravante.

Toate aceste aspecte au permis instanței de apel de a concluziona asupra iraționalității executării reale a pedepsei cu închisoare.

Astfel, din conținutul deciziei instanței de apel, rezultă cert motivele pentru care a fost menținută sentința, instanța de apel respectând prevederile art. 414 alin. (1), (5) și 417 alin. (8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul acuzatorului de stat, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, așa cum este indicat în pct. 4.1. din prezenta decizie, motivare pe care instanța de recurs și-o însușește pe deplin.

În cazul în care instanțele de grad inferior de jurisdicție și-au motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele soluțiilor emise de aceste instanțe (*hotărârile CEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei*).

Din considerentele expuse, Colegiul penal conchide că, temeiurile de casare prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, nu și-au găsit confirmarea în respectiva cauză, hotărârea atacată fiind legală și întemeiată, iar recursul procurorului urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscriptie Chișinău, Călugăreanu Vitalie, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2020, în cauza penală în privința lui **Rusu Valeriu XXXXX**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **18 decembrie 2020**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Toma Nadejda

Boico Victor